

OD REDAKCJI

Trzeci zeszyt naszego kwartalnika otwiera artykuł Beaty Bilickiej poruszający zagadnienie Ojczyzny w polskich katechizmach oraz podręcznikach do nauki religii katolickiej adresowanych dla dzieci i młodzieży w latach 1945–1957. Przyjęta przez autorkę periodyzacja wykorzystanych publikacji katechetycznych obejmuje lata 1945–1957, które wyznaczają koniec II wojny światowej i rok 1957 związany z ogłoszeniem nowego, powojennego programu nauczania religii. Aby właściwie ocenić treść publikacji katechetycznych, autorka krótko scharakteryzowała sytuację Kościoła katolickiego po II wojnie światowej, kontekst polityczno-społeczny oraz związane z nim trudności na rynku wydawniczym, zwłaszcza religijnym. W artykule opisano wyniki analizy publikacji katechetycznych, które podzielono na trzy kategorie: katechizmy dla młodszych dzieci, katechizmy dla starszych dzieci i podręczniki dla młodzieży, seria podręczników *Życie religijne* Zygmunta Baranowskiego.

Ksiądz Tomasz Dutkiewicz porusza problem aksjologicznej neutralności uczuć w kontekście katolickiej nauki o ich roli w życiu moralnym człowieka. Autor zwraca uwagę na często lansowaną w sposób dobitny tezę, w myśl której ludzkie uczucia nie podlegają ocenie moralnej. W swoim opracowaniu przedstawia antropologiczno-etyczne uwarunkowania problemu, w szczególności zaś wskazuje na przyjmowanie przez niektórych teologów antropologicznych podstaw sprzecznych z nauką objawioną, zaczerpniętych z wpływowych koncepcji psychologicznych oraz na niewzglądanie różnorodności przejawów życia uczuciowego, co skutkuje brakiem precyzyjnie sformułowań w odniesieniu do ich moralnej oceny.

O historii Kościoła ewangelickiego w Prusach Wschodnich pisze ks. Marek Jodkowski. Autor zwraca uwagę na nowe wyzwania, przed którymi stanął Kościół ewangelicki w czasie I wojny światowej. Opieka pastoralna w kontekście ubytku ludności, starty materialne, czy też pogarszająca się sytuacja gospodarcza wygenerowały konieczność zaangażowania Kościoła na rzecz gwałtownie wzrastającej liczby poszkodowanych. Badacz zwraca uwagę, że rozpoczęto wówczas organizowanie opieki pastoralnej nad uciekinierami z Prus Wschodnich, pomagano pozostającym na miejscu rodzinom, sierotom, wdowom, osobom przebywającym w lazaretach, szpitalach czy na froncie.

Ksiądz Wiktor Ostrowski podejmuje się charakterystyki dynamizmu wiary chrystologicznej w ujęciu francuskiego teologa Jeana Galot. Według Galot kierunek poszukiwania odpowiedzi na pytanie o podstawę chrystologii w jej dynamizmie trzeba dostrzec w kontekście sceny i słów samego Jezusa zwróconych do uczniów: „Za kogo mnie uważacie?” (Mt 16,15). Autor artykułu zauważa, że chrystologia pierwotna ma rodowód dialogalny. Na ten zamysł Chrystusa wskazuje fragment Jego rozmowy z Apostołami pod Cezareą Filipową. Wypowiedziane tam słowa są dla Jeana Galot punktem wyjścia w ukazaniu kierunków rozważań chrystologicznych.

Zagadnienie eucharystycznego trwania w kontekście cudu eucharystycznego w Sokółce ukazane z perspektywy nauk ścisłych to praca zbiorowa Zbigniewa Jacyny-Onyszkiewicza, Marii Elżbiety Sobaniec-Łotowskiej, Stanisława Tadeusza Sulkowskiego, ks. Andrzeja Kakareko oraz Mirosława Ruckiego. Zaprezentowany artykuł jest próbą umieszczenia cudu eucharystycznego w jego właściwym kontekście językowo-kulturowym wskazującym na jednoczesne trwanie Ostatniej Wieczerzy i ofiary na Golgocie. Autorzy wykazują, że zarówno tekst biblijny, jak i najstarsze udokumentowane interpretacje wskazują na to, że Jezus rzeczywiście łamał i rozdawał Apostołom chleb jako swoje Ciało, a nie jako symbol swojego ciała. Dodatkowo rozważono zagadnienie równoczesności zdarzeń Wieczernika i Golgoty z perspektywy fizyki.

Ksiądz Marek Filipczuk przybliży tematykę chrześcijańskiej wizji procesu wychowania. Autor wskazuje na zasadnicze znaczenie dla procesu wychowania, jakie mają personalizm chrześcijański, w którym przyjmuje się podstawową rzeczywistość Boga osobowego i człowieka

jako osoby – a w kontekście tego – doprowadza do fundamentalnych dla teorii wychowania pytań o tożsamość człowieka i jego naturę, oraz pedagogika personalistyczna, która kładzie nacisk na afirmację osoby, wychowuje w postawie chronienia relacji z innymi osobami i całym otoczeniem człowieka.

Próba znalezienia dialogu między sztuką współczesną a Kościołem w pierwszych refleksjach estetycznych G. B. Montiniego to tytuł artykułu autorstwa ks. Pawła Szczepaniaka. Przełom XIX i XX stulecia przyniósł początek rozłamu między teologią a sztuką. Doprowadziło to do sytuacji, w której artyści w swych poszukiwaniach sięgnęli do nowych źródeł inspiracji takich, jak nauka i wynalazki. Ów rozłam negatywnie wpłynął na sztukę sakralną, która straciła ducha nowości. Autor dostrzega w tym kontekście postać G. B. Montiniego, który w pęknięciu powstałym w wyniku ruchów i teorii artystycznych poszukuje mostów umożliwiających dialog i owocujących kierunkiem odnowionej sztuki sakralnej.

W dziale Familia polecamy artykuł Katarzyny Gawdy dotyczący zagadnienia rodziny z jednym rodzicem jako środowiska wychowawczego. Celem tego artykułu jest próba zwrócenia uwagi na rodzinę tworzoną przez jednego rodzica. Szczególny nacisk autorka położyła na scharakteryzowanie rodziny z jednym rodzicem jako środowiska wychowawczego. Fundamentalnym wnioskiem wypływającym z rozważań jest to, że rodzina z jednym rodzicem może być środowiskiem korzystnym wychowawczo.

W dziale Orient Justyna Krocak dokonuje charakterystyki estetyki staroruskiej ikony okresu przedmongolskiego. Problematyka ta włącza w siebie m.in. następujące pytania: o liczbę ikon będących wtedy w obiegu, o ich autorstwo, o stopień ich bizantynizacji, o ich funkcję społeczną i w końcu funkcję estetyczną rozumianą w sensie neoplatonickim. Punktem wyjścia charakterystyki tego zagadnienia jest stosunek rosyjskich filozofów religijnych do ruskiego dziedzictwa artystycznego poprzez analizę ruskich tekstów źródłowych dotyczących ikon ku próbie określenia możliwego znaczenia ideowego ikony w kontekście światopoglądu Rusi Kijowskiej.

Jak zawsze odsyłamy również do lektury działu sprawozdań i recenzji.

Ks. Krzysztof Konecki